

# Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ.

Стаття 5 Конституції України

№21 (37)

# Наша

П'ЯТНИЦЯ,  
25 травня '18

# ГРОМАДА

27 травня — День Святої Трійці

Дорогі друзі!

Прийміть вітання з Днем Святої Трійці, який символізує сходження Святого Духа на апостолів.

У це свято у наші домівки разом зі свіжою зеленню входить Божа благодать, наші серця наповнюються любов'ю, всепрощенням.

Нехай Господь дарує нам надію на гідне майбутнє, допоможе в здійсненні світлих задумів, боронить від негараздів, пошле мир та добро Україні!

Бажаємо всім міцного здоров'я, благополуччя, родинного затишку, любові та уваги від близьких.

Працівники ПАТ «Кіровоградське рудоуправління»



## Мораторій порушує права селян

Мораторій на продаж сільгоспземель, який діє в Україні, порушує права їхніх власників. Таке рішення ухвалив нещодавно Європейський суд з прав людини у справі «Зеленчук та

Цицюра проти України». Ці двоє громадян поскаржилися в ЄСПЛ з приводу державної заборони на продаж сільськогосподарських угідь, яка, на їхню думку, порушує їхні права власності.

## Оцінюватимуть по-новому

Міністерство освіти і науки розробило нову модель оцінювання в перших класах і надіслало її в школи, де апробується новий Стандарт початкової освіти. Ця модель націлює на оцінювання насамперед процесу навчання, а не результату

(кількість допущених помилок), а також поступ кожного учня. Зокрема, за запропонованим зразком Свідоцтва досягнень учителі оцінюватимуть, як активно дитина працювала на уроці, чи була допитливою, чи добре співпрацювала з іншими тощо.

## Євген Буряк — рекордсмен району

На змаганнях серед загальноосвітніх шкіл області «Нащадки козацької слави», що проходили 19 травня у Малій Висці, учень Катеринівської школи Євген Буряк у стрибках з місця встановив рекорд району. Йому вдалося стрибнути на два метри вісімдесят п'ять сантиметрів. Добре виступили на цих змаганнях й інші катеринівські школяри — Данило Зеленюк, Ксенія Москаленко, Марина Булаш, Микола Сіраченко, Максим Суржик, Олесь Бабій, Наталія Черненко, Андрій Смиченко, Валерія Хоровець, Роман Чапара та Руслана Іванченко. Із двадцяти п'яти шкіл вони посіли дванадцять місце. У програмі були: човниковий біг, стрибки у довжину, стрибки через скакалку, перетягування каната та ін. Перевезення і харчування



команди забезпечила Катеринівська сільська рада.

## Коли футбол — і розвага, і спорт

Скільки себе й пам'ятає Сергій Федоров, він завжди любив гаяти м'яча. Сьогодні, попри те, що ще навчається в дев'ятому класі, вже захищає кольори дорослої футбольної команди «Огнеупор» з Катеринівки. Перші матчі провів минулої осені, і, мабуть, дуже вдало, бо тепер на кожну гру виходить у стартовому складі.

Серйозні кроки у футболі він зробив, беручи участь у змаганнях на приз всеукраїнського турніру «Шкіряний м'яч». Тоді їхня шкільна команда двічі ставала срібним призером цього ж турніру в районі. Сподівається, що, отримані ним в дитячі роки медалі, не будуть єдиними в його захопленні футболістом.

— Футбол для мене — це і розвага, і спорт, — каже Сергій.

Немає такого дня, коли б він не торкався м'яча, не грав з друзями або ж не відвідував тренування. На запитання, невже батьки не дають йому якихось завдань по господарству, відповідає: дають, але він старається їх виконати, аби потім мати час для улюбленої гри.

Своїм кумиром у футболі вважає колишнього динамівеця, а тепер гравця дортмундської «Боруссії» Андрія Ярмоленка. Передивляється усі матчі з його



участю, вчиться так же майстерно працювати з м'ячем, як це робить відомий футболіст.

Капітан «Огнеупора» Ігор Вітряченко називає Сергія найкращим футболістом його вікової групи.

— Мені подобається, що Сергій не губиться серед старших за нього колег, не боїться брати на себе ініціативу на футбольному полі, — сказав він по телефону. — Поки що на його рахунок немає забитого за нашу команду голу, але ми всі віримо, що він

обов'язково буде і з нетерпінням чекаємо цього моменту. Взагалі Сергій хороши хлопчець — трудолюбивий, не конфліктний.

Однак своє майбутнє Сергій Федоров не пов'язує виключно з футболістом. Він хоче мати спеціальність, щоб твердо стояти на землі, і тому прийдешнього літа вступатиме у сільськогосподарський технікум. А у футбол грає, каже, завжди, бо полює його на все життя.

Сергій ЧОРНИЙ

## Автозаправку збудують поблизу Обознівки

Голова Кіровоградської облдержадміністрації видав розпорядження, яким ТОВ «УПК-ЄВРОПЛЮС» надано дозвіл на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки в оренду терміном на 10 років для обслуговування заправки. Йдеться

про ділянку площею 0,1995 га поблизу Обознівки, виділену за рахунок земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення державної власності, що перебувають у запасі на території Катеринівської сільської ради.

## Обережно, телефонують псевдопрокурори!

В області почастішали випадки, коли представникам органів виконавчої влади, керівникам підприємств, приватним підприємцям та рядовим громадянам телефонують нібито працівники місцевої прокуратури з проханням надати матеріальну допомогу. У зв'язку з цими фактами прокуратура області офіційно повідомила, що подібні «про-

ханья» носять виключно шахрайський характер, а тому усім слід бути пильними. У разі отримання подібних дзвінків або повідомлень від псевдопрокурорів треба негайно звертатися до місцевого відділу поліції або прокуратури Кіровоградської області за телефоном «гарячої лінії» (0522) 27-61-20 та не виконувати жодних вимог.



Триває ремонт приміщень дитячого садка та лікарської амбулаторії у Володимирівці. Нині ремонтники монтують гіпсокартонні плити на стіни й стелі, таким чином роблячи ці поверхні ідеально рівними.

«Тут буде така ж краса, як у Катеринівській амбулаторії», —

запевнив кореспондента «НГ» В'ячеслав Ткаченко, який спільно з Русланом Маруняком та Віктором Петруком приводить до ладу приміщення володимирівського медзакладу (у будинку дитсадка трудиться бригада у складі Юрія Радченка, Євгенія Коломійця, Миколи Тодосієва).



Нагадаємо, останнім часом дитсадок у Володимирівці не діяв. Відновлення його почалося після утворення об'єднаної територіальної громади, так вирішили у Катеринівській сільській раді. Занепало за останній час і приміщення Володимирівської амбулаторії, тож сільська рада зайнялася й ним.

# Наш видатний земляк Андрій Грабенко

Відомого українського етнографа, громадського і політичного діяча Андрія Грабенка (1857 – 1932) у Херсоні вважають своїм. Там є й вулиця, названа на його честь. І це справедливо, адже Грабенко наприкінці XIX – на початку XX століть був лідером національно-демократичного руху в цьому місті. Та пишатися Андрієм Михайловичем маємо право й ми, оскільки народився він в Обознівці, тут же починав службу в земстві. Пропонуємо увазі читачів «НГ» статтю про Андрія Грабенка, яку написав старший викладач Херсонського державного університету кандидат історичних наук Олексій Макієнко і яку опубліковано на сайті «Мой город – Херсон» (передруковується зі скороченнями).

## Правнук козака Граба

Народився Андрій Грабенко 1 жовтня 1857 року в Обознівці Єлисаветградського повіту Херсонської губернії в родині селян-кріпаків із козацьким корінням (прадід Андрія, Павло Граб, був першим осадчим села, засновником козацького зимівника). Батьки стимулювали потяг Андрія до знань. З п'яти років він учився грамоті у священника, який і підготував хлопця до сільської земської школи. Закінчив Андрій школу з похвальним листом. Далі його доля могла скластися подібно до багатьох селянських дітей, для яких шлях до подальшої освіти затуляли станові стереотипи. Однак травма ноги Андрія, що знижувала продуктивність праці у господарстві, посприяла продовженню його навчання. 1870 р. юнаку пощастило потрапити до числа стипендіатів Єлисаветградського земського реального училища.

Тоді за темпами культурного та господарського розвитку Єлисаветградський повіт випереджав інші повіти губернії, а Єлисаветград був центром духовного життя на Півдні України. У Єлисаветграді діяв гурток культурницького спрямування (брати Тобілевичі, М. Кропивницький та інші), у середовищі якого й оформилася ідея українського професійного театру. До гуртківців тяжіла й молодь, в тому числі учень реального училища А. Грабенко. Близькими його друзями стали Євген Чикаленко й Панас Саксаганський.

1877 року Грабенко вступив до Петербурзького гірничого інституту. Однак хвороба не дозволила отримати вищу освіту, й він повернувся в Україну. З 1880 року працює в земській школі в рідному селі. Народницька інтелігенція, до якої належав Грабенко, вважала службу в земському самоврядуванні вдалою формою «ходіння в народ». У прагненні просвітницькими засобами допомогти селянству народники використовували посади різних земських службовців – вчителів, лікарів, агрономів, статистиків, ветеринарів тощо.

## Йому дякував сам Лисенко

Перший досвід громадської діяльності А. Грабенко здобув на початку 1880-х років у Єлисаветградській громаді під керівництвом лікаря О. Михалевича. Культурницькі пріоритети громаді не завадили стражам порядку запідозрити їх у соціал-демократичній діяльності.

У цей час же Грабенко підписався під зверненням на захист української мови, яким порушувалося питання про скасування Емського указу 1876 року. Тоді ж він захопився фольклористичними студіями. Його наставником на цій ниві став Микола Лисенко, який засвідчував: «найліпші пісні я позаписував у степовиків, і саме від єлисаветградських: М. Кропивницького, М. Садовського, О. Волошина та А. Грабенка».

У січні 1885 року влада розгромила Єлисаветградську громаду, звинувативши її членів в «організації таємного товариства, що мало за мету зруйнувати існуючий лад».

## Українізував земство

Того ж року Грабенко опиняється в Херсоні. Там з колишніх учасників Єлисаветградської громади – О. Русова, Ф. Василевського та А. Грабенка – сформувався ядро нової української спілки, відомої як Херсонський гурток О. Русова. Колектив земських службовців, до якого долучилася місцева інтелігенція, чиновники, став осередком організованого українського життя. 1887 року Грабенко і його товариші потрапили під нагляд поліції, їх усунуто від земської служби.

Після завершення терміну поліцейського нагляду А. Грабенко повернувся до земства. Він дослужився до завідувача канцелярії губернської земської управи, здобув авторитет знавця земської справи.

Займаючи впливове службове становище, Грабенко намагався посилити українські позиції в органах самоврядування. За його сприяння до земської робо-



ти було залучено чимало українських діячів. Земські структури до 1917 року залишалися оплотом українських народолюбців на Херсонщині.

Наприкінці XIX – на початку XX століть Грабенко очолював українську громаду в Херсоні. У нього удома збиралися херсонські громадівці, щоб обговорити питання розвитку української культури, мови, літератури тощо. Збиралися вони й з нагоди приїзду в місто відомих українських діячів – письменника М. Коцюбинського, авіатора Л. Маціевича, засновників українського театру М. Кропивницького, П. Саксаганського, І. Карпенка-Карого, М. Садовського та М. Заньковецької.

## Його висували у Держдуму

У революцію 1905 – 1907 років херсонські громадівці включилися в процес партійно-політичного будівництва. Вони відіграли помітну роль у формуванні регіональної мережі ліберально-демократичних партій – Російської конституційно-демократичної та Української демократичної партій. Згодом шляхи громадівців та кадетів розійшлися. Українська громада Херсона увійшла до Товариства українських поступовців, а її лідер Грабенко став чільним представником ТУП в регіоні. 1912 року на виборах до IV Держдуми херсонські поступовці висунули кандидатом Андрія Грабенка. Його передвиборча програма передбачала розширення сфери використання української мови. Але спроба херсонських українців провести до Державної Думи Російської імперії власного кандидата виявилася невдалою.

У Лютневу революцію 1917-го Грабенко брав участь у засну-

ванні «Української хати» – національно-культурного та політичного товариства в Херсоні. У 1917 – 1919 роках Грабенко спочатку як секретар, а згодом як член та голова Херсонської губернської земської управи надавав всебічну підтримку у здійсненні різних просвітницьких ініціатив «Української хати» та її спадкоємця – товариства «Просвіта».

Українська Центральна Рада запропонувала Грабенку посаду керівника відділу земського та міського самоврядування при уряді. У Києві Грабенко виробив докладний план організації самоврядування в Україні. Політична нестабільність завадила його реалізації. Грабенко повернувся у Херсон, де обіймав керівні посади в самоврядуванні.

## «А міг би ще працювати...»

Грабенко критично поставився до більшовиків, які згодом захопили владу, однак не відмовився від роботи у радянських структурах. Остаточо зникає з громадського об'єкту Херсона він 1921 року.

Радянська влада специфічним чином оцінила багаторічну працю Грабенка, залишивши його без засобів до існування. Лише завдяки зусиллям приятелів 1926 року він почав отримувати наукову пенсію у розмірі 18 крб. Відвідавши його у червні 1928 році, академік С. Єфремов занотував у щоденнику: «Зранку пішли до Грабенка. Постарів, висох, зморщився, ледве ноги пересуває. Знов почуття жалоців викликав цей уламок минулого. А міг би ще працювати – голова ясна, погляд твердий. Та кому його праця потрібна тепер?».

У 1920-х роках Грабенко, усамітнівшись, підтримує листовні зв'язки зі старими друзями. У листах він виражає песимізм на перспективи громадського життя в радянській Україні.

Сфабрикована ДПУ справа «Херсонської філії Спілки визволення України» викликала 1929 року хвилю арештів у Херсоні. Грабенко проходив у судовій справі як свідок. Останні роки його життя минули у забутті з боку держави та суспільства. Помер Андрій Грабенко 1932 року, уникнувши сумної долі багатьох соратників, репресованих радянською владою.

## Від земельного податку звільняються...

Головне управління Державної фіскальної служби у Кіровоградській області роз'яснило, за яких умов пенсіонери за віком звільняються від земельного податку.

Статтею 281 Податкового кодексу передбачено, що податок не сплачується за земельні ділянки у таких межах: для ведення особистого селянського господарства – у розмірі не більш як 2 гектари; для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) – не більш як 0,25 гектара у

селах, не більш як 0,1 гектара у містах;

для будинково-дачного будівництва – не більш як 0,1 гектара; для будівництва індивідуальних гаражів – не більш як 0,01 гектара; для садівництва – не більш як 0,12 гектара.

До переліку земельних ділянок, щодо яких фізичні особи мають право на пільги зі сплати земельного податку, не включено ділянки, які утворилися за рахунок переданих за рішенням відповідної ради земельних часток (паїв).

## Позбавили пільг



В Україні ветеранів праці позбавили ряду пільг. Конституційний суд визнав рішення законним.

Істотно обмежили пільги ветеранам праці та особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною. Їх позбавили права безкоштовного проїзду в комунальному пасажирському транспорті. Також права безкоштовного санаторно-курортного

лікування з компенсацією вартості проїзду.

Крім того, скасували ряд медичних, житлово-комунальних і телекомунікаційних пільг. Щоб отримати інші пільги, розмір середньомісячного доходу сімей ветеранів з розрахунку на одну особу за останні 6 місяців не має перевищувати норму, встановлену Кабміном.

За рішенням суду, пільги ветеранам праці не пов'язані з соціальними ризиками. Це форма винагороди громадян за їхні трудові заслуги.

Щоправда неконституційним було визнано положення закону, яким скасовується право громадян достроково за 1,5 року вийти на пенсію у разі розірвання трудового договору не з вини працівника.

## Варто знати

### Рецепти за новими правилами

В Україні вступили в дію нові вимоги до виписки рецептів на усі ліки, крім наркотичних і психотропних, та медвироби.

Головні зміни стосуються нормативного регулювання впровадження електронного рецепту. Але, поки електронний рецепт поступово впроваджується, лікарі заповнюватимуть нові поля на паперових бланках.

Крім того, нові правила дають право виписувати рецепти лікарям, які здійснюють медичну практику як фізичні особи-підприємці.

Відтепер рецепти на усі ліки, крім психотропних і наркотичних, мають містити таку інформацію: найменування закладу охорони здоров'я або ПІП ФОП; адреса закладу охорони здоров'я або ФОП; код ЄДРПОУ/ Реєстраційний номер облікової картки платника податків; реквізити ліцензії на медичну практику або рішення органу ліцензування.

Червоний штамп «Вартість підлягає відшкодуванню» замінено на нове додаткове поле у рецепті: «Джерело фінансування». У ньому мають зазначити назву урядової або муніципальної програми для пільгового відпуску лікарських засобів. Це поле в електронному рецепті дозволить чіткіше контролювати виконання урядових та регіональних програм.

У відомостях про пацієнта лікар повинен зазначити прізвище, ініціали та вік пацієнта, а також номер його амбулаторної чи стаціонарної картки. Номер картки поєднуватиме історію лікування пацієнта з усіма даними про нього в системі E-health. Також він допоможе уникнути плутанини у разі, якщо різні пацієнти матимуть однакові імена та дату народження.

Назва лікарського засобу зазначається латинською мовою за назвою діючої речовини (міжнародною непатентованою назвою).

Нові вимоги стосуються лише рецептурних бланків Ф-1, тобто тих, що призначені для виписки загальнодоступних препаратів. Заклади охорони здоров'я можуть використовувати стару форму паперового рецепту Ф-1 з червоною печаткою "Вартість підлягає відшкодуванню", поки ці бланки не закінчаться.

Нові вимоги до рецепту не розповсюджуватимуться на рецепти на препарати інсуліну, доки до електронного реєстру пацієнтів, що потребують інсулінотерапії, не внесуть необхідні технічні зміни.

Нагадаємо, електронний рецепт – це цифровий аналог рецептів на паперових бланках. У ньому буде вказано, хто виписав рецепт та яку активну речовину призначено пацієнтові. Такий рецепт підписуватиметься електронним підписом. Цей документ одразу потраплятиме в систему, де його можуть побачити провізори. Пацієнт отримуватиме СМС-повідомлення з номером рецепту, який треба назвати в аптеці. Доступ до електронної системи рецептів буде обмежений.

Вона починала вчителювати студенткою-заочницею. А коли стала директором школи, то їй довелося ще й поратися біля свиней у пришкольному господарстві. У той же період вона зазнала несправедливих утисків з боку районного начальства. Вона вміє зацікавити учнів до навчання, хоча якось школяр таки довів її до сліз. Вона – це Любов Лісовенко, вчителька української мови та літератури Володимирівської школи, відмінник освіти України.



### Шапки і математика

Зустрівшись з Любов'ю Павлівною, кореспондент «НГ» наперед попросив її розповісти, чому вибрала професію педагога. І дізнався, що кілька десятиліть тому на Любу Таран (її дівоче прізвище), тодішню ученицю Володимирівської школи, сильне враження справив вчитель математики Пустовіт.

– Микола Васильович уже старенький був, – згадала Любов Павлівна. – А викладав предмет так, що заслухаєшся. Математиці навчав нас на простих прикладах, для наочності навіть наші шапки використовував. І коли до когось із слабеньких учнів його наука не доходила, ми, сильніші, сердилися. Мовляв, вже й теля зрозуміло б, а ти – ні. Та більшість з нас мали добрі знання з математики. Отже, школяркою я вирішила, що стану вчителем з цього предмета. Але фізика мені давалася не так добре, як математика. Тому, коли закінчила школу, подала документи не на фізмат педінституту, а на філфак. І вступила.

### «Ми, вихідці із села, були наполегливіші в навчанні»

Про студентські роки Любов Лісовенко згадує як про чудовий час:

– Ми не пропускали новинок кіно, і в театр регулярно ходили. До навчання я серйозно ставилася. Мати мені казала: «Старайся, бо у нас з батьком нема з чого платити за тебе». Вона припускала: викладачі можуть брати хабарі.

Також Любов Лісовенко зауважила:

– Ми, вихідці із села, були наполегливіші в навчанні, ніж міські. Декому з міських й не знання потрібні були, а диплом. Бо вони

уже мали роботу – хто в редакції газети, а хто й керівну посаду обіймав.

Як розповіла Любов Павлівна далі, після кількох років навчання на стаціонарі вона перейшла на заочне відділення, бо вийшла заміж за Івана Лісовенка – на той час водія Компаніївського РЕМу.

### Вчителювала разом із вчорашніми десятикласниками

– Перебравшись у Компаніївський район, влаштувалася вчителем мови і літератури, хоча диплому ще не мала, – продовжила Любов Лісовенко. – А деякі з тамтешніх молодих вчителів навіть в інституті не навчалися. Вони влаштувалися вчителями одразу після десятого класу. У педінститут вони вступали уже після року вчителювання. Звісно, районний відділ народної освіти на педагогічну роботу будь-якого випускника школи не брав, проводилися якісь іспити. До того ж, вчорашніх десятикласників влаштовували на роботу не в тих школах, де вони навчалися, – інакше учні не сприймали б їх серйозно. Молодість вчителів іноді давалася знаки. Старшокласники, бувало, підморгували мені на уроках. Але загалом місцевий люд сприймав нас як справжніх вчителів. Працювалося мені там добре. І тепер час від часу сниться та школа.

А ось як відповіла Любов Лісовенко на запитання про тодіш-

ні вчительські заробітки:

– Педагогам-початківцям платили мало – шістьдесят п'ять карбованців на місяць. Добре, що мій чоловік заробляв у РЕМі непогано, 150 – 170 карбованців. А вчителю, щоб одержувати півтори сотні, треба було добряче себе завантажити. Згодом, коли стала директором школи, я отримувала більше, ніж вчителі у середньому. Але директор не міг набрати для себе багато навчальних годин – діяли обме-

ченням, Любов Павлівна відповіла так:

– Яюсь у нашій школі проводилася перевірка. Представниця райвно прийшла на урок до молоденької вчительки. І та вчителька, щоб зробити запис у класному журналі, сіла за стіл. Перевіряюча з цього таке роздула! Скликала нараду, щоб засудити вчинок вчительки. Мовляв, це ж НП: на уроці – представник райвно, а вчитель дозволив собі сісти. Вчителька аж плаче, і я заступилася за неї. На наступній

повернутися у рідну Володимирівку (після 25 років роботи і проживання на Компаніївщині), вона каже так:

– Батьки почали хворіти, то ми й перебралися сюди.

У педколектив Володимирівської школи, за словами Любові Лісовенко, вона влилася легко. А коли місцеві вчителі організували вокальний колектив (тепер він називається «На струнах душі»), увійшла до нього.

– Люблю народну пісню, співаю з юності, – наголосила вчителька.

Про свої професійні пріоритети Любов Павлівна каже так:

– Не належу до вчителів, які працюють заради кількох найобдарованіших учнів. На моїх уроках всі діти – активні, мені важливо кожного почути.

Також вчителька зазначила, що її завжди слухалися учні. Утім, згадала й про винятковий випадок:

– Тільки раз учень довів мене до сліз. Сівши до мене потилицею, він на мої зауваження відповідав нахабно: «А що буде, якщо не розвернуся?». Я заплакала, вийшла з класу. Потім дізналася, що однокласники дали йому прочухана. Словесного.

### Якщо порівняти «колись» і «тепер»

Ось що сказала Любов Павлівна на прохання порівняти теперішні умови роботи вчителя з тими, коли вона починала працювати:

– Тепер платять педагогам краще, ніж тоді. Але тоді школярі більше, ніж тепер, тяглися до знань. А серед батьків тепер більше, ніж раніш, байдужих до того, як навчаються їхні діти.

Утім, добрі знання, які дає вчителька Лісовенко, нікому з учнів не стали зайвими. Багато з них теж стали вчителями.

Наприкінці розмови Любов Павлівна зізналася, що збирається залишити школу.

– Знаю, що мені не вистачатиме школи, школярів, але здоров'я не дозволяє продовжувати працювати, – сказала. – Я ще торік збиралася піти на відпочинок, та керівництво школи умовило залишитися.

Віктор ІВАНЕНКО

## Любов Лісовенко: Знаю, мені не вистачатиме школи, школярів



### Про свинарство і свинство

Завівши мову про своє директорування, Любов Лісовенко згадала і про те, як колектив очолюваної нею школи відгукнувся на заклик партії і уряду створювати при освітніх закладах підсобні господарства:

– Ми тримали свиней, кролів. Прибиральниця не встигала доглядати за ними. А я не гребувала цією роботою. Бувало, встану о четвертій ранку, піду у пришкольне господарство, поприбираю біля свиней, біля кролів, погодую їх, потім – додому, приведу себе до ладу і – на уроки. Нелегко доводилося. Зате школа з м'ясом була.

На запитання, як складалися у неї стосунки з районним на-

раді в райвно обговорювалася уже моя поведінка. Ох перепало ж мені!

За словами Лісовенко, з несправедливістю вона, директор школи, стикалася не раз.

– Висновки перевіряючих не завжди об'єктивними були, – пояснила. – Адже перевіряючий судить про роботу вчителя з короткого проміжку часу, коли побував у школі.

І все ж Любов Павлівна запевняє:

– Навіть тоді, коли було нелегко, не жалкувала, що вибрала вчительську роботу.

### «Тільки раз учень довів мене до сліз»

Про обставини, які змусили

## Насуваються магнітні бурі

Слабка магнітна буря досягне Землі 1 червня. А наступного дня підніметься буря до рівня G2. Магнітні коливання будуть відчутні протягом трьох днів – 3, 4 і 5-го червня.



Наша планета має магнітне поле, яке, немов щит, захищає від космічної радіації, забезпечує існування життя. Хмара енергетичних частинок досягає Землі за кілька днів після спалаху, впливає на її магнітосферу – вона починає коливатися, хвилюватися. Цей процес і називається магнітною бурєю, яка чинить глобальний вплив на Землю.

Метеозалежні люди можуть відчути погіршення самопочуття, сну і загострення хронічних

хвороб. Зле можуть почуватися люди з хворобами серця і судин. Багато хто скаржиться на загальну слабкість, тривожність, тахікардію, підвищення тиску, лому то в суглобах.

У ці дні обмежуйте вживання алкоголю, жирної їжі і менше куріть. Хворим не можна переносити хворобу на ногах. Уникайте важких фізичних навантажень і раніше лягайте спати. Від головного болю багатьом допомагає заспокійливий чай з м'яти, меліси або шавлії. Додайте лимон, мед. На вашому столі щодня повинні бути продукти, які зміцнюють стінки судин, добре впливають на мікроциркуляцію крові, – вітаміни С, А і Р. Обліпіха та морква містять багато бета-каротину (провітамін А), вживайте шавель, яйця, невелику кількість якісного вершкового масла, не забувайте про печінку – раз на тиждень.

У дні магнітних бур можуть погіршитися когнітивні функції (реакція, концентрація тощо), тому варто бути особливо уважними на дорозі та при роботі з механізмами.

## Про це писала «Зоря комунізму»

### «Не втекли»

Під таким заголовком опубліковано в районці за 5 вересня 1974 року лист, який надіслали до редакції родини Завинних і Жупаненків з Лісного. Йдеться в ньому про те, як дільничний інспектор міліції Анатолій Федоров та інспектор карного розшуку райвідділу внутрішніх справ Микола Бондаровський оперативно розшукали злодіїв, які украли в Лісному мотоцикл. Автори листа висловлюють «сердечне спасибі міліції і особисто товаришам Федорову та Бондаровському».

### «Гриміли ми на всю область»

«Невгамовний». Так називається нарис про Дмитра Березка з колгоспу імені Горького, опублікований у «Зорі комунізму» за 10 серпня 1974 року. Дмитро Калинович повідав кореспонденту газети і про те, як під час перших п'ятирічок розвивав культуру на селі, як воював у Другу світову (згадав, як одного разу у рукопашному бою порішив німця),

як після війни, повернувшись в рідну Олексіївку, працював будівельником, як згодом очолив місцевий клуб. «Мабуть, нас, активістів культури, було чоловік з вісімдесять, – похвалився 69-літній Дмитро Березко. – Гриміли ми на всю область». У нарисі підкреслюється, що дід Березко живе в повному достатку (мешкає в новому будинку, має телевізор, пральну машину), але через неугамовний характер йому не сидиться удома – рветься в колгосп, і там йому знаходиться робота.

### У боротьбі за високі надії

Про трудові звершення діярок колгоспу імені Горького розповідається у районці за 20 серпня 1974 року (автор статті – Іван Назаров, секретар колгоспної парторганізації). Серед найкращих трудівниць називаються Лідія Цимбал, Ганна Кононець, Віра Якушенко, Любов Гущина, Ніна Крижановська, Олександра Мурманцева, Лідія Іщенко, Катерина Правда, Раїса Воловик,

Ольга Безлатня, Любов Мисько, Зінаїда Коханенко, Галина Бражник, Любов Блощинська.

### Чому лікарні реорганізовано в амбулаторії

У районці за 3 вересня 1974 року опубліковано статтю «В одному строю з хліборобами» за підписом «Я. Хейсон, головний лікар району», в якій повідомляється, що «не так давно здано в експлуатацію нове приміщення районної лікарні і що «з метою підвищення якості медичного обслуговування населення району Володимирівська і Катеринівська дільничні лікарні перетворені на лікувальні амбулаторії». Далі зазначається, що в цих амбулаторіях «працюватимуть лікар-терапевт, стоматолог, фельдшер, акушерка». Наостанок повідомляється, що у зв'язку із сезоном польових робіт усі сільському господарстві всі лікувальні заклади району організували прийом хворих у ранковий і вечірній час.



## «У щастя людського два рівних є крила...»

сала. Він збирав продовольство, щоб відвезти бійцям, які воюють на Донбасі. Найбільше харчів передали Ключки – мішок картоплі, мішок борошна, олії багатенько, сало та смалець, варення. Вони привезли все це у місце збору гуманітарки власною автомашиною. А, приміром, Микола і Ольга Лосі, крім харчів, саморобні подушки і ковдри передали волонтеріві, Ольга Криниця – мед і консервацію. Микола Коваленко і Тетяна Томеєва привезли на тачці крупи, консервацію, квасолі багатенько. Баба Катя Відюкова доставила олію, картоплю та інші харчі велосипедом. Світлана Осадча, Раїса

вражений щедрістю наших людей. Нехай вибачають ті, кого не назвала.

І от ми – на подвір'ї Григорія і Наталії Ключок. Виходить господарина. Вона веде до своїх розкішних ірисів, розповідає, що у неї – й лілії більше сорока сортів (деякі – ох і пахучі!), нарікає на посушливу весну, через яку ті лі-



Як роблять людину і велику шанувальницю краси у різних її проявах відрекомендувала жительку Володимирівки Наталію Ключку її односельчанка депутат Катеринівської сільради Світлана Ніколаєнко.

– Вам треба обов'язково поглянути на ірис, які вирощує Наташа, та на вишиті нею картини, – переконувала Світлана автора цих рядків, проводжаючи до подвір'я Григорія і Наталії Ключок.

По дорозі депутат розповіла, що Григорій Ключка належить до так званих одноосібників, займається рільництвом.

– Молодці вони – Гриша і Наташа, – запевнила Світлана Ніколаєнко. – Наприклад, з місяць тому до нас у село приїздив Павло Кучеренко, волонтер, «Наша громада» про нього не раз пи-

Артисюк, Михайло Орлов, брати Передрієнки передали консервацію, картоплю, крупи, сало, смалець. Лідія Ковтун – теплий одяг. У кого удома не знайшлося надлишків продуктів, той купував у магазині крупи і передавав їх Кучеренку. Наприклад, так вчинили Микола Оксещенко, Тетяна Мошак. Павло Кучеренко був

лії погано сходять...

– А тепер покажуй свої картини! – не терпиться Світлані Ніколаєнко. Витвори Наталії й справді гарні.

– Захопилася вишиванням бісером трохи більше року тому, – пояснила майстриня. – За яких обставин? Подарувала набір дочці Каті, і сама вирішила



спробувати. Вишиваю вечорами. Узимку – частіше, бо ж навесні й улітку – город...

А город у Ключок – доглянутий, ані бур'янинки.

По дорозі з Володимирівки згадує незабутні рядки Рильського:

*Ми працюємо любимо,  
що в творчість перейшла,  
І музику валку, що ніжно  
серце тисне.*

*У щастя людського  
два рівних є крила:  
Троянди й виноград,  
красиве і корисне.*

Віктор ІВАНЕНКО

## Щоденний прогноз за місячним календарем

рисно їсти горіхи, насіння, рослини олії і фруктові соки.

**27 травня** – день сприятливий для лікування, профілактики і протезування зубів, а також для косметичних процедур. Дуже корисні масажі і водні процедури. Добре весь день бути на свіжому повітрі. Це час кулінарних пошуків і відкриттів. Пробувати можна все, але потроху. Якнайкращий час для коригування своєї роботи і бізнесу, укладання контрактів, підписання угод.

**28 травня** – почата сьогоднішня справа йтиме як би сама собою. Найбільш уразливі очі. Небажано курити або перебувати поряд

із курцями. Їжа має бути свіжою. Голодувати не слід. У роботі і бізнесі слід добре зважувати всі рішення.

**29 травня** – день, коли душа найбільш вільна і схильна до спокусу. Багато захворювань можуть несподівано загостритися, особливо хронічні. Велику увагу слід звернути на підшлункову залозу і діафрагму. Їжте більше свіжих овочів і каш. Дуже корисний трав'яний чай. У плані бізнесу це день підвищеної активності.

**30 травня** – цього дня корисно виконувати фізичні вправи, які сприяють гармонії. Обов'язково

вчіться розслабляти м'язи і психіку. День сприятливий для очищувальних процедур, обмивань, трав'яних ванн. Час хороший для обмінів, укладання контрактів, створення союзів і фірм.

**31 травня** – не можна комплексувати, лаятися. Старайтеся уникати труднощів і не створювати їх штучно. Сприятливий період для здоров'я, коли на якийсь час відступають навіть хронічні хвороби. Кращий час для святкового столу. Їсти можна усе, але дотримуйтеся міри. Ідеальний час для колективної роботи, для зустрічей в невимушених і неофіційних обставинах.



**25 травня** – ідеальний час для спортивних змагань, фестивалів, днів здоров'я і фізичної культури. У лінивців можуть загостритися хронічні хвороби. Вдалий період для фінансових операцій – добре укладати контракти, підписувати договори.

**26 травня** – день подарунків, милості. Велику увагу приділіть роботі серця. Не варто перенавантажуватися важкою фізичною працею, бережіть від стресів і нервових зривів. Утримуйтеся від грубої їжі. Ко-

## Ваше здоров'я

### Причина раку у дітей – любов батьків до стерильності

Виникнення дитячого гострого лімфобластного лейкозу (ГЛЛ) пов'язано з генетичною схильністю і стерильним оточенням. Такого висновку дійшли британські вчені з Інституту вивчення раку.

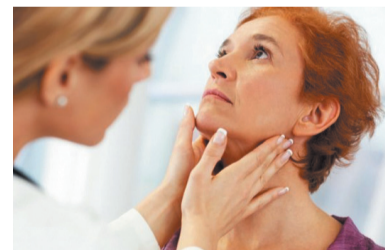
Автори дослідження стверджують, що набагато сильніше до захворювання схильні діти, які провели свій перший рік життя у «стерильних» умовах, уникаючи контактів з однолітками і рідко відвідуючи публічні місця.

У той же час ця недуга зустрічається набагато рідше у дітей, які відвідували ясла.

Керівник дослідження професор Мел Грейвс називає це «парадоксом прогресу». Він зазначає, що лейкоз частіше зустрічається у порівняно багатих суспільствах, в яких діти менше схильні до різних захворювань, через що їхня імунна система не отримує належного «тренування». «Проблема не в інфекції, а в

її відсутності», – резюмує Грейвс. Тому батькам радять якомога частіше виводити малюків «у світ» і уникати паталогічної стерильності.

### Симптоми порушення роботи щитовидки



Про ці ознаки захворювань щитоподібної залози потрібно знати всім, але особливо жінкам. Адже з проблемами в роботі щитовидки частіше стикаються представниці прекрасної статі, а все тому, що в їх організмі часто відбуваються гормональні зміни, наприклад, в період дозрівання, вагітності або клімаксу. У чоловіків теж можуть розвинути захворювання щитоподібної залози, але не так часто, як у жінок.

Отже, про сигнали, які вказують на те, що щитовидна залоза працює неправильно:

- ▶ відчуття втоми відразу після пробудження;
- ▶ апатичний настрій, пригніченість, депресивний розлад;
- ▶ різке безпричинне схуднення або набір зайвої ваги;
- ▶ болючі відчуття в м'язах і суглобах по всьому тілу, що турбують навіть після відпочинку;
- ▶ проблеми з волоссям: випадіння, витончення, ламкість, сухість, лупа і т. д.;
- ▶ осиплість голосу, хрипота, утруднене ковтання;
- ▶ спонтанне підвищення кров'яного тиску;
- ▶ посилення серцебиття;
- ▶ незначне підвищення температури тіла протягом кількох днів, а то і тижнів поспіль;
- ▶ сонливість, безсоння і інші різновиди порушень сну;
- ▶ припухлість або пухлина в ділянці щитовидки, яку видно неозброєним оком.

Якщо ви помітили у себе ті чи інші симптоми, зазначені в цьому списку, то варто якнайшвидше

відвідати лікаря і пройти повне медичне обстеження. Навіть якщо ці ознаки ніяк не відносяться до проблем зі щитовидкою, вони можуть вказати на інші не менш серйозні захворювання.

### Кисле молоко – щоденна їжа

Існує простий спосіб оздоровити кишечник: щодня вживати кисле молоко або йогурт. Їх можна приготувати власноруч з домашнього молока.

**Кисле молоко.** Додайте в кип'ячене молоко (0,5 л) сметану (1 ст. л.) або четвертинку скибочки чорного хліба. Через 12 годин кисле молоко готове.

**Йогурт:** 1 л молока довести до кипіння, охолодити до 45°C і додати 1 ст. л. звичайного йогурту (без барвників і фруктів). Ретельно перемішати, закрити кришкою, утеплити. Через 6-8 год. готовий йогурт поставте в холодильник, щоб зупинити ріст бактерій. У холодильнику йогурт може зберігатися 4-5 днів. Сировина для приготування йогуртів продається в аптеках і магазинах.

## Тотцецо вдома

### Щавельник з грибами

2,5 л води, 400 г свіжих грибів, 3 картоплини, по 1 цибулині і морквині, пучок щавлю, 2 ст. л. сметани 20%-ної жирності, 1 ст. л. олії, зелень, сіль і перець – за смаком.

Гриби нарізати пластинками або кубиками, залити холодною водою, довести до кипіння, зняти піну і проварити на повільному вогні 15 хв., всипати нарізану кубиками картоплю, проварити ще 15 хв. Обсмажити на олії подрібнену цибулю і порізану кружальцями моркву, перекласти в суп. Щавель і зелень нарізати, додати в суп разом зі сметаною, посолити і поперчити за смаком. Перемішати, довести до кипіння і проварити ще 2-3 хв.

### Соковита буханка

По 0,5 кг м'якоти свинини і яловичини, по 2 яйця і картоплини, 2 шматочки білого хліба, 100 мл молока, 1 цибулина, 5 зубчиків часнику, 2 ст. л. готуєвої гірчиці, 1 ст. л. вершкового масла, сіль і перець – за смаком, томатна паста для змащування.



Через м'ясорубку пропустити м'ясо, картоплю, цибулю, часник. До фаршу додати розмочений у молоці і розім'ятий руками хліб, гірчицю, сіль, перець і злегка збиті яйця. Все ретельно перемішати руками. Викласти фарш у змащену маслом прямокутну вогнетривку або силіконову форму. Щільно накрити фольгою. Випікати в духовці при 180°C протягом 40 хв. Потім зняти фольгу, поверхню виробу змастити томатною пастою і готувати ще 10 хв.

### Салат «Оригінальний»

400 г консервованого зеленого горошку, 4 філе оселедця, по 1 яблуку і цибулині, по 3 відварені картоплини і яйця, 2-3 ст. л. майонезу, сіль і перець за смаком. Шматочки лимона, зерна граната, зелень петрушки – для прикрашання.



Філе оселедця нарізати кубиками, очищене яблуко – шматочками, цибулю – дрібно нашинкувати. Картоплю нарізати невеликими кубиками, яйця натерти на крупній тертці. В глибокій тарілці змішати оселедець, яблуко, цибулю, картоплю і яйця. Масу посолити і поперчити, заправити майонезом, перемішати. Консервований горошок промити і обсушити. У плоский салатник викласти вертикальними смугами по черзі салатну масу і консервований горошок, прикрасити салат шматочками лимона, зернами граната і листочками петрушки.